

VER ERAT

R_1 v.1 Ver erat, et morbo Romae languebat inert
 2 Orbilius : diri tacuerunt tela magistri,
 3 plagarumque sonus non jam veniebat ad aures,
 4 nec ferula assiduo cruciabat membra dolore.
 5 Arripui tempus : ridentia rura petivi
 6 immemor ; a studio moti curisque soluti
 7 blanda fatigatam recrearunt gaudia mentem.
 8 Nescio qua lata captum dulcedine pectus
 9 taedia jam ludi, jam tristia verba magistri
 10 oblitum, campos late spectare juvabat
 11 lataque vernantis miracula cernere terra.
 12 Nec ruris tantum puer otia vana petebam :
 13 majores parvo capiebam pectore sensus :
 14 nescio lymphatis qua mens divinior alas
 15 sensibus addebat : tacito spectacula visu
 16 attonitus contemplabar : pectusque calentis
 17 insinuabat amor ruris : ceu ferreus olim
 18 annulus, arcana quem vi Magnesia cautes
 19 attrahit, et cacis tacitum sibi colligat hamis.
 20 Interea longis fessos erroribus artus
 21 deponens, jacui viridanti in fluminis ora
 22 murmure languidulo sopitus, et otia duxi
 23 permulsus volucrum concentu aeraque Favoni.
 24 Ecce per aetheream vallem incessere columba
 25 alba manus, rostro florentia sarta gerentes
 26 quae Venus in Cypriis redolentia carpserat hortis.
 27 Gramen, ubi fusus recreabar, turba petivit
 28 molli remigio : circum plaudentibus alis
 29 inde meum cinxere caput, vincloque virenti
 30 devinxere manus, et olenti tempora myrto
 31 nostra coronantes, pondus per inane tenellum
 32 erexere... Cohors per nubila celsa vehebat
 33 languidulum rosea sub fronde : cubilia ventus
 34 ore remulcebat molli nutantia motu.
 35 Ut patrias tetigere domos, rapidoque volatu
 36 monte sub aereo pendentia tecta columbae
 37 intravere, brevi positum vigilemque relinquunt.
 38 O dulcem volucrum nidum ! Lux candida puris
 39 circumfusa humeros radiis mea corpora vestit :
 40 nec vero obscurae lux illa simillima luci,
 41 qua nostros hebetat mixta caligine visus :
 42 terrenae nil lucis habet caelestis origo !
 43 Nescio quid caeleste mihi per pectora semper

44 insinuat, pleno currens ceu flumine, numen.
 45 Interea redeunt volucres, rostroque coronam
 46 laureaserta gerunt, quali redimitus Apollo
 47 argutas gaudet compellere pollice chordas.
 48 Ast ubi laurifera frontem cinxere corona,
 49 ecce mihi patuit caelum, visusque repente
 50 attonito, volitans super aurea nubila, Phoebus
 51 divina vocale manu praetendere plectrum.
 52 Tum capiti inscripsit caelesti haec nomina flamma :
 53 "Tu vates eris ! " In nostros se subjicit artus
 54 tum calor insolitus, ceu, puro splendida vitro,
 55 Solis inardescit radiis vis limpida fontis.
 56 Tunc etiam priscam speciem liquere columbae :
 57 Musarum chorus apparet, modulamina dulci
 58 ore sonans, blandisque exceptum sustulit ulnis,
 59 omina ter fundens, ter lauro tempora cingens.

(6 novembre 1868)

L'ANGE ET L'ENFANT

R_2 v.1 Jamque novus primam lucem consumpserat annus,
 2 jucundam pueris lucem, longumque petitam,
 3 oblitamque brevi : risu somnoque sepultus,
 4 languidulus tacuit puer ; illum lectulus ambit,
 5 plumeus, et circa crepitacula garrula terra,
 6 illorumque memor, felicia somnia carpit,
 7 donaque caelicolum, matris post dona, receptat
 8 os hiat arridens, et semadaperta videntur
 9 labra vocare Deum : juxta caput angelus adstat
 10 pronus, et innocui languentia murmura cordis
 11 captat, et ipse sua pendens ab imagine, vultus
 12 aethereos contemplatur ; frontisque serena
 13 gaudia miratus, miratus gaudia mentis,
 14 intactumque Notis florem : " Puer aemule nobis,
 15 i, mecum conscende polos, caelestia regna
 16 ingredi ; in somnis conspecta palatia dignus
 17 incole ; caelestem tellus ne claudat alumnum !
 18 Nulli tuta fides : numquam sincera remulcent
 19 gaudia mortales ; ex ipso floris odore
 20 surgit amari aliquid, commotaque corda juvantur
 21 tristi laetitia ; numquam sine nube voluptas
 22 gaudet et in dubio subluce lacryma risu.
 23 Quid ? Frons pura tibi vita marceret amara,
 24 curaque caeruleos lacrymis turbaret ocellos,
 25 atque rosas vultus depelleret umbra cupressi ?
 26 Non ita : Divinas mecum penetrabis in oras,
 27 caelicolumque tuam vocem concentibus addes,
 28 subjectosque homines, hominumque tuebere fluctus,
 29 i : tibi perrumpit vitalia vincula Numen.
 30 At non lugubri veletur tegmine mater :
 31 haud alio visu feretrum ac cunabula cernat ;
 32 triste supercilium pellat, nec funera vultum
 33 contristent : manibus potius det lilia plenis :

34 ultima namque dies puro pulcherrima mansit."
 35 Vix ea : purpureo pennam levis admovet ori,
 36 demetit ignarum, demessique excipit alis
 37 caeruleis animam, superis et sedibus infert
 38 molli remigio : nunc tantum lectulus artus
 39 servat pallidulos, quibus haud sua gratia cessit,
 40 sed non almus alit flatus, vitamque ministrat ;
 41 interiit... ; sed adhuc redolentibus oscula labris
 42 exspirant risus, et matris nomen oberrat,
 43 donaque nascentis moriens reminiscitur anni.
 44 Clausa putes placido languentia lumina somno ;
 45 sed sopor ille, novo plus quam mortalis honore,
 46 nescio quo cingit caelesti lumine frontem,
 47 et terra sobolem, at caeli testatur alumnum.
 48 Oh ! Quanto genitrix luctu deplanxit ademptum,
 49 et carum inspersionem, fletu manante, sepulcrum !
 50 At quoties dulci declinat lumina somno,
 51 parvulus affulget, roseo de limine caeli,
 52 angelus, et dulcem gaudet vocitare parentem.
 53 Subridet subridenti : mox, aere lapsus
 54 attonitam niveis matrem circumvolat alis,
 55 illaque divinis connectit labra labellis.

(1er semestre 1869)

COMBAT D'HERCULE ET DU FLEUVE ACHELOUS

R_3 v.1 Olim inflatus aquis, ingenti Achelous ab alveo
 2 turbidus in pronas valles erupit, et undis
 3 involvit pecudes et flava messis honorem.
 4 Humana periere domus, desertaque late
 5 arva extenduntur : vallem sua nympa reliquit,
 6 faunorum cessere chori, cunctique furentem
 7 amnem adspectabant ; miserata mente querelas
 8 audiit Alcides : fluvii frenare furores
 9 tentat et in tumidos immania corpora fluctus
 10 projicit, et validis spumantes dejicit ulnis,
 11 et debellatos proprium deflectit in alveum.
 12 Indignata fremit devicti fluminis unda :
 13 protinus anguinos fluvii deus induit artus,
 14 sibilat et stridens liventia terga retorquet
 15 et tremebunda quatit turgenti litora cauda.
 16 Irruit Alcides, robustaque bracchia collo
 17 circumdat stringens, obluctantemque lacertis
 18 frangit, et enecto torquentem tergore truncum
 19 projicit, et nigra moribundum extendit arena,
 20 erigiturque ferox : " Audes tentare lacertos
 21 Herculeos, fremit, imprudens ? Hos dextera ludos
 22 (tunc ego parvus adhuc cunabula prima tenebam)
 23 extulit : hanc geminos nescis vicisse dracones ? "
 24 At pudor instimulat numen fluviale, decusque
 25 nominis eversi, presso sub corde dolore,
 26 restitit : ardenti fulgent fera lumina luce :

27 frons exsurgit atrox ventosque armata lacessit ;
 28 mugit, et horrendis mugitibus adfremit aether.
 29 At satus Alcmena furialia proelia ridet,
 30 advolat, arreptumque quatit, tremebundaque membra
 31 Sternit humi, pressatque genu crepitantia colla
 32 atque lacertoso complexus guttura nexu
 33 frangit anhelantis, singultantemque premit vi.
 34 Tum monstro expirante ferox insigne tropaei
 35 sanguinea Alcides cornu de fronte revellit.
 36 Tum Fauni, Dryadumque chori, Nymphaeque sorores
 37 quorum divitias victor patriosque recessus
 38 ultus erat, molles recubantem ad roboris umbras,
 39 et priscos lata revocantem mente triumphos
 40 agmine circumeunt alacri, frontemque corona
 41 florigera variant, sertisque virentibus ornant.
 42 Tum cornu, quod forte solo propiore jacebat
 43 communi cepere manu, spoliisque cruentum
 44 uberibus pomis et odoris floribus implent.

(1er semestre 1869)

JUGURTHA

R_4 v.1 Nascitur Arabiis ingens in collibus infans,
 2 et dixit levis aura : " Nepos est ille Jugurthae... "
 3 Fugit pauca dies ex quo surrexit in auras,
 4 qui mox Arabia genti patriaque Jugurtha
 5 ipse futurus erat, quum visa parentibus umbra
 6 attonitis, puerum super, ipsius umbra Jugurthae,
 7 et vitam narrare suam, fatumque referre :
 8 "O patria ! O nostro tellus defensa labore ! "
 9 Et paulum zephyro vox interrupta silebat,
 10 "Roma, prius multi sedes impura latronis,
 11 ruperat angustos muros, effusaque circum,
 12 vicinas scelerata sibi constrinxerat oras :
 13 fortibus hinc orbem fuerat complexa lacertis,
 14 reddideratque suum ! Multa depellere gentes
 15 nolebant fatale jugum : quaque arma parassent
 16 nequidquam patria pro libertate cruorem
 17 fundere certabant : ingentior objice Roma
 18 frangebatur populos, quum non acceperat urbes ! ... "
 19 Nascitur Arabiis ingens in collibus infans,
 20 et dixit levis aura : " Nepos est ille Jugurthae !
 21 "Ipse diu hanc plebem generosas volvere mentes
 22 credideram : sed quum propius discernere gentem
 23 jam juveni licuit, magnum sub pectore vulnus
 24 ingenti patuit ! ... - Dirum per membra venenum,
 25 auri sacra fames, influxerat... Omnis in armis
 26 viserat... - Urbs meretrix toto regnabat in orbe ! -
 27 Ille ego regina statui contendere Romae ;
 28 despexi populum, totus cui paruit orbis ! ..."
 29 Nascitur Arabiis ingens in collibus infans,
 30 et dixit levis aura : " Nepos est ille Jugurthae !
 31 Nam quum consiliis sese immiscere Jugurthae

32 Roma aggressa fuit, sensim sensimque latente
 33 captatura dolo patriam, impendentia vincla
 34 conscius adspexi, statuique resistere Romae,
 35 ima laborantis cognoscens vulnera cordis !
 36 O vulgus sublime ! Viri ! Plebecula sancta !
 37 Illa, ferox mundi late regina decusque,
 38 illa meis jacuit, jacuit terra ebria donis !
 39 O quantum Numidae Romanam risimus urbem !
 40 - Ille ferus cuncto volitabat in ore Jugurtha :
 41 nullus erat, Numidas qui contra surgere posset ! "
 42 Nascitur Arabiis ingens in collibus infans,
 43 et dixit levis aura : " Nepos est ille Jugurthae !
 44 Ille ego romanos aditus Urbemque vocatus
 45 sustinui penetrare, Nomas ! - Frontique superbae
 46 injeci colaphum, veneliaque agmina tempesi ! ...
 47 - Oblita hic tandem populus surrexit ad arma :
 48 haud ego projecit gladios : mihi nulla triumpho
 49 spes erat : at saltem potui contendere Roma !
 50 Objeci fluvios, objeci saxa catervis
 51 Romulidum ; Lybicus nunc colluctantur arenis,
 52 nunc posita expugnant sublimi in culmine castra :
 53 saepe meos fuso tinxerunt sanguine campos...
 54 - Atque hostem insueti tandem stupere tenacem ! ... "
 55 Nascitur Arabiis ingens in collibus infans,
 56 et dixit levis aura : " Nepos est ille Jugurthae !
 57 ...Forsan et hostiles vicissem denique turmas...
 58 perfidia at Bocchi... - Quid vero plura revolvam ?
 59 Contentus patriam et regni fastigia liqui.
 60 Contentus colapho Romam signasse rebeli ! ...
 61 - At novus Arabii victor nunc imperat oris
 62 Gallia ! ... Tu, fili, si qua fata aspera rumpas,
 63 ultor eris patriae... Gentes, capite arma, subacta !
 64 Prisca reviviscat domito sub pectore virtus ! ...
 65 O gladios torquete iterum, memoresque Jugurtha,
 66 pellite victores, patria libate cruorem ! ...
 67 O utinam Arabii surgant in bella leones,
 68 hostiles lacerent ultrici dente catervas !
 69 - Et tu ! Cresce, puer, faveat fortuna labori,
 70 nec dein Arabiis insultet Gallicus oris ! ... "
 71 - Atque puer ridens gladio ludebat adunco ! ...
 72 Napoleo ! Proh ! Napoleo ! Novus ille Jugurtha
 73 vincitur : indigno devictus carcere languet...
 74 Ecce Jugurtha viro rursus consurgit in umbris
 75 et tales placido demurmurat ore loquelas :
 76 "Cede novo, tu, nate, Deo ! Jam linque querelas :
 77 nunc aetas melior surgit ! ... - Tua vincula solvet
 78 Gallia : et Arabiam, Gallo dominante, videbis
 79 laetitiam : accipies generosa foedera gentis...
 80 - Illicet immensa magnus tellure, sacerdos
 81 justitiae fideique ! ... - Patrem tu corde Jugurtham
 82 dilige, et illius semper reminiscere sortem :
 83 Ille tibi Arabii genius nam litoris exstat ! ...

(2juillet 1869)

JESUS A NAZARETH

R_6 v.1 Tempus erat quo Nazareth habitabat Jesus :
 2 crescebat virtute puer, crescebat et annis.
 3 Mane novo quondam, vici quum tecta ruberent
 4 exiit e lecto per euntia oppressa sopore,
 5 munus ut exactum surgens reperiret Ioseph.
 6 In captum jam pronus opus, vultuque sereno
 7 ingentem impellens serram, serramque retractans,
 8 plurima caedebat puerili ligna lacerto.
 9 Late apparebat nitidus sol montibus altis,
 10 intrabatque humiles argentea flamma fenestras.
 11 Jam vero ad pastum cogunt armenta bubulci,
 12 et tenerum artificem matutinique laboris
 13 murmura certanti studio mirantur euntes.
 14 "Quis puer ille ? ferunt ; olli nempe eminent ore
 15 mixta venustate gravitas ; vigor emicat armis.
 16 Parvulus ille opifex cedrum, ut vetus, arte laborat
 17 nec magis Hirami fuerit labor improbus olim,
 18 quum validis prudens, Salomone adstante, lacertis
 19 ingentes cedros et templi ligna secaret.
 20 Attamen hinc gracili curvatur arundine corpus
 21 lentius, aequaretque humeros arrecta securis."
 22 At genitrix, serrae stridentia lamina captans,
 23 exierat lecto, sensimque ingressa silensque,
 24 multa laborantem et versantem ingentia ligna
 25 lucebant risus lacrymis... At sera repente
 26 frangitur, et digitos incauti vulnere foedat :
 27 candida purpureo maculatum sanguine vestis...
 28 Exsilit ore levis gemitus ; matremque repente
 29 respiciens, digitos condit sub veste rubentes
 30 atque arridenti similis, matrem ore salutat.
 31 At genibus nati Genitrix allapsa fovebat
 32 Heu ! Digitos digitis, teneris dabat oscula palmis,
 33 multa gemens, guttisque humectans grandibus ora.
 34 At puer immotus : " Quid ploras, nescia mater ?
 35 Quod tetigit digitos acies extrema securis ? ...
 36 Non jam tempus adest quo te plorare decebit ! "
 37 Tum coeptum repetivit opus, materque silesceus
 38 candentes ad humum demisit pallida vultus,
 39 multa putans, rursusque in natum tristia tollens
 40 lumina : "Summe Deus, fiat tua sancta voluntas ! "

(1870)